

Türk Kütüphaneciliği Dergisi / Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, 1982-1986

The Journal of Turkish Librarianship/ Bulletin of the Turkish Librarians' Association, 1982-1986

Mustafa Akbulut*

Öz

15'i Milli Kütüphane'de çalışan 35 kütüphaneci, Kasım 1949 yılında Türk Kütüphaneciler Derneği'ni kurarak ülkemizin eğitim ve kültürel kalkınmasında yeri olan önemli bir harekete öncülük etmişlerdir. Derneğin ilk yaptığı önemli iş ise, "Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni" adıyla dergi çıkarmak olmuştur. Derneğimiz, şimdiki adıyla "Türk Kütüphaneciliği"ni 1952 yılından beri kesintisiz çıkarmayı başarmıştır. Derneğimizde 10 yıl kadar Genel Başkan Yardımcısı olarak görev yaptım. Bu sırada dergimizin Yazı İşleri Müdürlüğü görevini 1982-1986 yılları arasında yürüttüm. Bu dönemde, derginin kapağını resimli düzenlemek ve yazılara "öz" ve "abstract" eklemek üzere iki yenilik gerçekleştirilmiştir.

Abstract

35 librarians, 15 of whom work in the National Library, established the Turkish Librarians' Association on November, 1949 and led a movement to play an important role in the educational and cultural development of our country. The first significant activity of the Association was to publish a periodical titled Bulletin of the Turkish Librarians' Association. Our Association has achieved publishing Turkish Librarianship with its current name since 1952. I have acted as the Deputy General Manager in our Association. In the mean time, I acted as the Editor of our periodical between 1982 and 1986. In this period, two innovations ha-

* Prof.Dr. Mustafa Akbulut, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Emekli Öğretim Üyesidir, aynı zamanda Atılım Üniversitesi'nde Öğretim Üyesidir.

ve been developed including drafting the cover of periodical with figures, and adding Turkish and English "abstract" to the articles.

Anahtar Kelimeler:

Türk Kütüphaneciliği, Türk Kütüphaneciler Derneği, Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni

Keywords:

Turkish Librarianship, Turkish Librarians' Association, Bulletin of the Turkish Librarians' Association

Mensubu olmakla övündüğümüz kütüphanecilik mesleğinin geçmişi çok eski yıllara gitmekle birlikte, ülkemizdeki kurumsallaşması oldukça yenidir. Dünyadaki hızlı gelişmelerin bilincinde olan 35 kütüphaneci, Kasım 1949 yılında Türk Kütüphaneciler Derneği'ni kurarak ülkemizin eğitim ve kültürel kalkınmasında yeri olan önemli bir harekete öncülük etmişlerdir. Bu 35 kurucu üyeden 15'i Milli Kütüphane'de memur olarak çalışmaktaydı. Derneğin ilk yaptığı önemli iş ise,

Batıdaki örneklerinde olduğu gibi, bir dergi çıkarmak olmuştur. Adı *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* olan derginin ilk sayısının "Başlarken" adlı sunuş yazısında şöyle denilmektedir: "*Türk Kütüphaneciler Derneği, kütüphanecilik sahasında çalışan meslektaşlarımıza bugün ilk eseri olarak bu Bülteni sunmakla bahtiyardır. Türk Kütüphaneciler Derneği, ilk iş olarak bir meslek dergisi neşri ni vazife bilmiş ve elde edebildiği mahdut gelire bu vazifesini bugün yerine getirebilmiştir. İmkânların müsaadesi nispetinde bu dergiyi devam ettirmek ve geliştirmek kararındayız. İlim hayatımızın ancak iyi kurulmuş, Avrupai manada kütüphanelerle gelişebileceğine inanmış meslek adamları olarak, bu bültenin bu sahada birçok hizmetler ifa edeceğine kaniyiz. Bu, şüphesiz eksikleri ve kusurları olan bir başlangıçtır; fakat bültenimiz, zamanla Türk kütüphanecilerinin hizmetlerini, Türk ilim alemine, aydınlarımıza ve yabancı meslektaşlara olduğu gibi, aksettirebilmek imkânlarını elde edecektir*" (Başlarken, 1952: 1).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında kütüphanecilik alanında Anglosakson etkisi ülkemizde hissedilmeye başlanmıştır. Türk Kütüphaneciler Derneği'nin kurulması ve dernek bülteninin çıkarılmaya başlanması, bu etkiyi yansıtmaktadır.

Bilindiği gibi, kütüphanecilik mesleğinin ilk derneği, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1876 yılında kurulmuş, aynı yıl mesleğin ilk dergisi olan *American Library Journal* çıkarılmıştır. Bu yıl içinde, mesleğimizin öncü niteliğindeki diğer çalışmalar da dikkat çekmektedir: Bunlar; Dewey Onlu Sınıflamanın (Dewey Decimal Classification) ilk basımının yayımlanması, Amerikan Eğitim Bürosu'nun Amerika Birleşik Devletleri Halk Kütüphaneleri Raporu (Public Librarians in the United States of America: Their History, Condition and Management)

ve Charles Cutter'ın Amerika'da kataloglamanın durumu ve sözlük katalog (dictionary catalog) standardı çalışmalarıdır.

Melvil Dewey'nin, *American Library Journal*'in ilk sayısında yayımlanan makalesi, "Meslek Olarak Kütüphanecilik" başlığını taşımakta; kütüphanecinin tanımı yapılarak derginin önemi belirtilmektedir. Dewey şöyle diyor: "*Bu dergi, modern kütüphanelerin faydası için ve onların etkilerini genişletmek ve büyütme amacıyla tesis edildi. Derginin kurucuları, kütüphaneciliğin geleceği konusunda kuvvetli bir imana sahiptirler. Aynı zamanda onlar, en iyi metotlar, en seçkin kütüphaneciler tarafından uygulanabildiği takdirde, halkımızın kütüphanelerle okulların aynı önemde olduklarını çok geçmeden kabul edeceğine inanmaktadır. İş bilir ve zeki bir kütüphanecinin topluma yapacağı hizmetten daha önemli ve şerefli bir işin mevcut olamayacağı inancındayız*" (Dewey, 1958: 3).

1876 yılında kurulan Amerikan Kütüphaneciler Derneği, bugün 60 binin üzerindeki üye sayısı -buna yabancı üyeler de dahil- dünyanın en büyük meslek derneğidir. Çok sayıdaki bölümleri tarafından alanlarında uzmanlaşmış dergiler de yayınlanmaktadır. Derneğin resmi yayın organı, iki isim değişikliğinden sonra *American Libraries* adı altında çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki gelişmeleri yakından takip eden İngilizler de 5 Ekim 1877'de İngiliz Kütüphaneciler Derneği'ni kurarak, önce *The Library* dergisini, Ocak 1899'da da adı bugün de kullanılan *Library Association Record*'u çıkarmaya başladılar (Gillam, 1977: 248-249).

Bütün bunlar olurken, biz Birinci Meşrutiyeti ilan etmekle meşguldük. Daha sonraları Birinci Dünya Savaşı, Balkan Harbi ve İstiklal Harbi yüzünden genelde bilime ve kütüphaneciliğe 1950'lere kadar pek vakit ayıramadık.

Daha sonraki yıllarda derneğimiz, atılımlar yaparak mesleğimizin tanınmasını ve ülke çapında yaygınlaştırılmasını sağlamıştır. Bununla da kalmayarak, 1995 yılında IFLA'nın 61. Kongresine başarıyla ev sahipliği yapabileceğini göstermiştir.

Derneğimiz, uzmanlaşma bölümleri oluşturup, Amerikan Kütüphaneciler Derneği'nde olduğu gibi başka dergiler çıkaramasa da, şimdiki adıyla *Türk Kütüphaneciliği*'ni 1952'den beri kesintisiz olarak çıkarmayı başarmıştır. Geriye dönüp baktığımız zaman, derginin 1952'den 1965 ortalarına kadar yabancı dilde verilen adının Fransızca olduğu görülür, sonra bu ad İngilizce verilmeye başlanmıştır. Dergideki makalelerin çoğunluğunu telif, bir kısmını da tercüme oluşturmaktadır. Ülkemizde ilk kütüphanecilik bölümünün 1954-55 yılında ve daha sonra da diğer bölümlerin kurulmasıyla, kütüphanelerimize eğitimli eleman yetiştirilmesi sağlanmış, bunun sonucu olarak da dernek bülteninde yer alan yazıların niteliği ve niceliği değişmiştir. Bu yazılardan dünyadaki mesleki gelişmeleri izlemek mümkün hale gelmiştir.

Derneğimizde, 10 yıl kadar Genel Başkan Yardımcısı olarak görev yaptım. Bu sırada dergimizin Yazı İşleri Müdürlüğü görevini, 1982-86 yılları arasında yürüt-

tüm. 1982, 31. cilt 3. sayıdan, 1986, 35. cilt 3. sayıya kadar.

Bu dönemde dergimizde iki yenilik başlattım: Bunlardan bir tanesi, 1985 yılı 1. sayısının kapağını resimli düzenlemek oldu. Bu, 1986 yılının 3. sayısına kadar devam etti. Diğeri ise şimdiye kadar sadece kendi meslektaşlarımıza hitap eden bilimsel telif yazıların yabancıların da ilgisini çekmek amacıyla, yani dışa açılmak amacıyla Türkçe ve İngilizce özlerini hazırlamaktı.

Maddi güçlükler dolayısıyla dergimiz dernek dışında yayınlanıyordu. Yazı İşleri Sorumlu Müdürü bulunduğum sırada, dergimizin dizgi ve baskı işlerini Hüseyin Hüsnü Tekişik Matbaası'nda yaptırıyorduk. Bodrum diyebileceğimiz, loş bir ortamda dizgi işlemlerini yaptırıyordum; dizilen yazıları kontrol ediyor, düzeltiyor, tekrar düzeltiyordum. O dönemde çok sıkıntılı günler geçirdiğimi; ancak dergi çıktıktan sonra da çok mutlu olduğumu burada ifade etmek isterim.

Derneğimizi kurarak ve dergimizi yayınlamaya başlatarak ülkemize ve mesleğimize hizmet edenlere minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

KAYNAKÇA

- “Başlarken”, (1952). *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* 1 (1): 1.
- Dewey, Melvil. (1958). “Meslek Olarak Kütüphanecilik”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni* 7 (3-4): 1-3.
- Gillam, Stanley. (1977). “Genial temper and ready and agreeable speech”, *Library Association Record* 79 (5): 248-249.